

สารบัญ

บทที่		หน้า
บทที่ 1	การศึกษาสมัยอียิปต์โบราณและในดินแดนเมโสโปเตเมีย ของชาวอัสซีเรีย	1
	1.1 การศึกษาสมัยอียิปต์โบราณ	3
	1.1.1 วัฒนธรรมและความเชื่อถือ	5
	1.1.2 ตัวอักษรและวรรณคดี	5
	1.1.3 กำเนิดศิลปะ	6
	1.1.4 สถาปัตยกรรมและวิทยาการ	8
	1.2 การศึกษาในดินแดนเมโสโปเตเมีย	10
	1.2.1 ด้านศิลปกรรม	11
	1.2.2 ด้านการศึกษา	11
	1.2.3 ด้านวิทยาศาสตร์	12
	1.2.4 ด้านกฎหมาย	12
	1.2.5 ด้านศาสนา	13
บทที่ 2	การศึกษาของชนชาติ ฮีบรู เปอร์เซีย และ กรีก โบราณ	19
	2.1 การศึกษาของชนชาติฮีบรู	20
	2.2 การศึกษาของชนชาติเปอร์เซีย	23
	2.3 การศึกษาของชนชาติกรีก	25
	2.3.1 ประวัติชาติกรีกโบราณ	26
	2.3.2 การศึกษาในสมัยกรีก	29
	2.3.2.1 การศึกษาของสปาร์ตา	32
	- ลักษณะทั่วไปของสปาร์ตา	32
	- การศึกษาของสปาร์ตา	34

บทที่		หน้า
	2.3.2.2 การศึกษาของเอเธนส์	35
	- ลักษณะทั่วไปของเอเธนส์	35
	- การศึกษาของเอเธนส์	36
	- การเปรียบเทียบการศึกษาของสปาร์ตา และเอเธนส์	41
	2.3.2.3 การศึกษายุคใหม่ของกรีก	42
	- การจัดการศึกษา	43
	- จุดมุ่งหมายของการเรียนแต่ละวิชา	43
บทที่ 3	การศึกษาของโรมัน	51
	3.1 ความเป็นมาของชาติโรมัน	52
	3.2 การศึกษาของโรมัน	55
	3.2.1 การศึกษาสมัยโบราณ	55
	3.2.2 การศึกษาสมัยใหม่	56
	3.3 นักการศึกษาที่สำคัญของโรมัน	58
	3.4 ลักษณะความเจริญของโรมัน	60
	3.5 มรดกที่ได้จากโรมัน	61
	3.6 ความแตกต่างระหว่างกรีกกับโรมัน	62
บทที่ 4	การศึกษาของอินเดียโบราณ	66
	4.1 ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศอินเดีย	67
	4.2 คัมภีร์และวรรณคดีที่สำคัญของอินเดียโบราณ	69
	4.2.1 คัมภีร์พระเวทย์	69
	4.2.2 วรรณคดีมหากาพย์	71
	4.3 ศาสนาของประเทศอินเดีย	72
	4.4 การศึกษาของอินเดียโบราณ	77
	4.5 นักเขียนวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของอินเดียโบราณ	85

บทที่	หน้า
บทที่ 5 การศึกษาของจีนสมัยโบราณ	87
5.1 ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศจีน	88
5.2 การศึกษาของจีนสมัยโบราณ	89
5.3 ความเจริญของจีนในสมัยราชวงศ์ต่าง ๆ	90
5.3.1 สมัยราชวงศ์เซี่ย	90
5.3.2 สมัยราชวงศ์ซัง	90
5.3.3 สมัยราชวงศ์โจว	91
5.3.4 สมัยราชวงศ์จิ้น	95
5.3.5 สมัยราชวงศ์ฮั่น	96
5.3.6 สมัยราชวงศ์ถัง	99
5.3.7 สมัยราชวงศ์ซ้อง	101
5.3.8 สมัยราชวงศ์ม่งโกล	103
5.3.9 สมัยราชวงศ์หมิง	104
5.3.10 สมัยราชวงศ์เซ่ง หรือ แมนจู	105
บทที่ 6 ศาสนาคริสต์ : กำเนิดใหม่ของการเรียนรู้	108
6.1 ความหมายของศาสนาคริสต์	109
6.2 กำเนิดศาสนาคริสต์	110
6.3 ผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์ที่สำคัญ	115
6.3.1 เซนต์ปอล	115
6.3.2 โปไลดันัส	116
6.3.3 เซนต์ ออกัสติน	117
6.3.4 มาร์ติน ลูเธอร์	118
บทที่ 7 ศาสนาอิสลาม : กำเนิดใหม่ของการเรียนรู้	123
7.1 กำเนิดของศาสนาอิสลามและจักรวรรดิอิสลาม	124
7.2 ลักษณะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม	127
7.3 หลักการของศาสนาอิสลาม	130

บทที่		หน้า
	7.3.1 คัมภีร์กุรอ่าน	130
	7.3.2 กฎหมายอิสลาม	130
	7.3.3 วิหารกะบะห์	131
	7.3.4 บ่อเกิดการศึกษา	131
	7.3.5 การแตกนิกาย	136
	7.3.6 ความเจริญทางศิลปวิทยา	137
	7.4 สงครามครูเสด	141
บทที่ 8	การฟื้นฟูศิลปวิทยาการในศตวรรษที่ 11, 12 และ 13	144
	8.1 การศึกษาในศตวรรษที่ 11, 12 และ 13	147
	8.2 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 11 – 13	150
	8.3 การฟื้นฟูวิทยาการในยุโรปภาคเหนือ	153
	8.3.1 ฝรั่งเศส	154
	8.3.2 เนเธอร์แลนด์และเยอรมนี	156
	8.3.3 อังกฤษ	160
บทที่ 9	ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิรูปคริสตศาสนา เป็นโปรเตสแตนต์	167
	9.1 การปฏิรูปทางศาสนา	168
	9.2 สาเหตุที่ทำให้มีการปฏิรูปทางศาสนา	169
	9.3 ผลของการปฏิรูปศาสนาในด้านการศึกษา ของพวกโปรเตสแตนต์	173
บทที่ 10	สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศอิตาลี ฝรั่งเศส และอังกฤษ	182
	10.1 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ	183
	10.2 สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศอิตาลี	184
	10.2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศอิตาลี	184
	10.2.2 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศอิตาลี	185
	10.2.3 ผู้ฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่สำคัญของอิตาลี	189

บทที่	หน้า
10.3 สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศฝรั่งเศส	194
10.3.1 ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศฝรั่งเศส	194
10.3.2 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศฝรั่งเศส	195
10.3.3 ผู้ฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่สำคัญของฝรั่งเศส	198
10.4 สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการของประเทศไทย	199
10.4.1 ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศไทย	199
10.4.2 การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ของประเทศไทย	200
10.4.3 ผู้ฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่สำคัญของประเทศไทย	200
บทที่ 11 การศึกษาในแผ่นดินใหญ่ของทวีปยุโรป ในคริสต์ศตวรรษที่ 16-19	204
11.1 การศึกษาในคริสต์ศตวรรษที่ 16-17	205
11.2 แนวคิดทางการศึกษาของนักปรัชญาในศตวรรษที่ 16-19	206
11.3 ผลงานของรูสโซ และ เปสตาลอสซี แฮร์บาด และเฟรอเบล	217
11.4 แนวความคิดที่สำคัญของการศึกษาในทวีปยุโรป คริสต์ศตวรรษที่ 19	226
บทที่ 12 การจัดการศึกษาในอดีตกับผลกระทบต่อ การจัดการศึกษาในปัจจุบัน	232
12.1 พัฒนาการด้านการศึกษา	233
12.2 ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการศึกษาของไทย	237
12.3 ผลที่ได้รับจากการรับวิทยาการของชาติตะวันตก	244
ภาคผนวก	259
บรรณานุกรม	290